

BISDOM BREDA

2011 | NR. 4

Bouwen aan relaties

Met het oog op concrete mensen

Alle namen staan geschreven in Gods hand

De mensen die aan ons zijn toevertrouwd

Voor de toekomst van ons verleden.

Restauratie en herbestemming is bij Nico de Bont in vertrouwde handen. Dat bewijzen onze 90 restaurateurs elke dag weer. Ook bijvoorbeeld bij de huidige restauratie van de Bavokerk te Raamsdonk. Minutieuze vakmanschap, voor de toekomst van ons verleden...

 nico de bont
TBI bouw

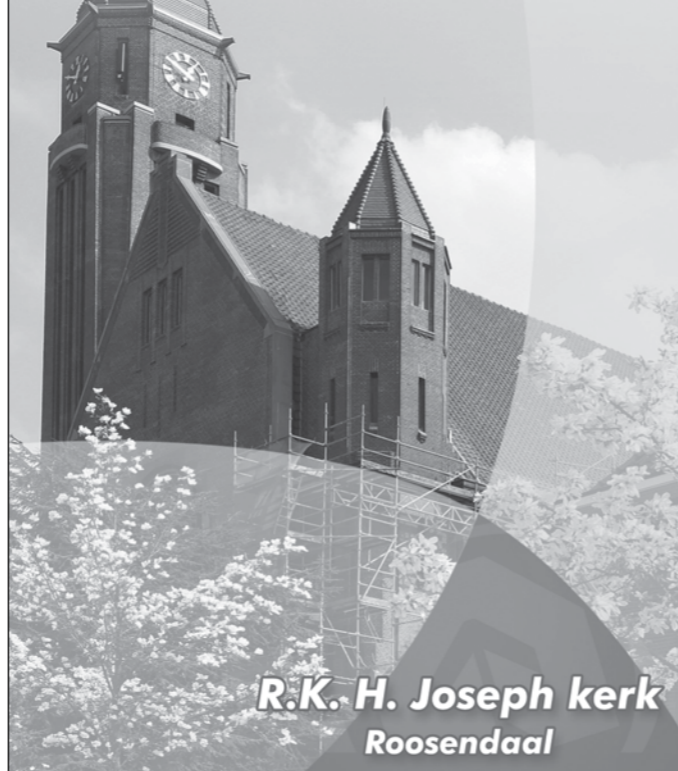
Aannemingsbedrijf Nico de Bont B.V.
Postbus 76, 5260 AB Vught
Tel. 073-518 94 80, fax 073-518 94 90
www.nicodebont.nl

de Bonth van Hulthen

Postbus 115 - 5250 AC Vlijmen - Telefoon 073 - 5119022
E-mail bvh@volkerwessels.com - Website www.bonthvanhulthen.nl

Bouw • Restauratie • Projectontwikkeling

R.K. H. Joseph kerk
Roosendaal

**PRIESTER OF DIAKEN WORDEN
VANUIT JE BEROEP!**

Priester- en diakenopleiding Bovendonk

Informatie over deze deeltijdopleiding:
T 0165 504277
E info@pdob.nl
I www.pdob.nl

Hofstraat 8 - 4741 AK Hoeven

Uw gift is welkom op bankgiro 25.80.680
t.n.v. Stichting PDOB te Breda

**Uitvaartverzorging
van Gemert**

Heuvelstraat 181, 4812 PJ Breda
tel: 076 - 521 28 68
www.gemert-uitvaart.nl

Dag en nacht bereikbaar
Voor een persoonlijke verzorging
van crematie of begrafenissen.

Vraag ons gratis
informatiepakket aan.

Uw wens ... onze zorg

 bisdom van breda

Dit magazine is een uitgave van het bisdom Breda. Het verschijnt als kwartaalblad. Een individueel postabonnement is mogelijk tegen betaling van een bijdrage voor de verzend- en administratiekosten. Het blad is gratis.

Stuur voor een postabonnement voor 2011 een e-mail naar: magazine@bisdombreda.nl en maak ten minste € 10,- over op girorekening 1066316 t.n.v. Uitgeverij bisdom Breda, o.v.v. postabonnement magazine, postbus 90.189, 4800 RN Breda. Of bel T 076 5223444. Nummers worden toegestuurd na ontvangst van uw betaling.

Redactie

Monique van Delft,
Peter Hoefnagels,
Hans de Jong,
Frank van der Linden,
Daphne van Roosendaal
(hoofdredacteur).

Beeld/fotografie

R. Mangold (p. 4, p. 12)
J. Wouters
(p. 1, p. 7, p. 10, p. 15, p. 16, 19)
I. Bertens (p. 8)
Bisdom van Breda (p. 22)

Adres redactie

E magazine@bisdombreda.nl
T 076 5223444
F 076 5216244
Postbus 90189
4800 RN Breda

Advertentieverkoop

Acta Uitgeversorganisatie
E info@actauitgevers.nl
T 0475 463465
Postbus 7160
6050 AD Maasbracht

Vormgeving en druk

brainstorm en concept, Breda

Issn nummer: 1874-0480

IN DEZE UITGAVE

4 |

De mensen die aan ons zijn toevertrouwd

8 |

Alle namen staan geschreven in Gods hand

10 |

'Alleen een sterke identiteit leidt tot opbouw van de Kerk'

14 |

Met het oog op concrete mensen

16 |

Een programma voor jonge en oude senioren

18 |

Samen gaan voor financieel draagvlak

6 | Kerkbalans en ledenadministratie: We kunnen veel meer!

12 | Werk niet alleen voor de mensen die je al kent

20 | Naar twee vicariaten

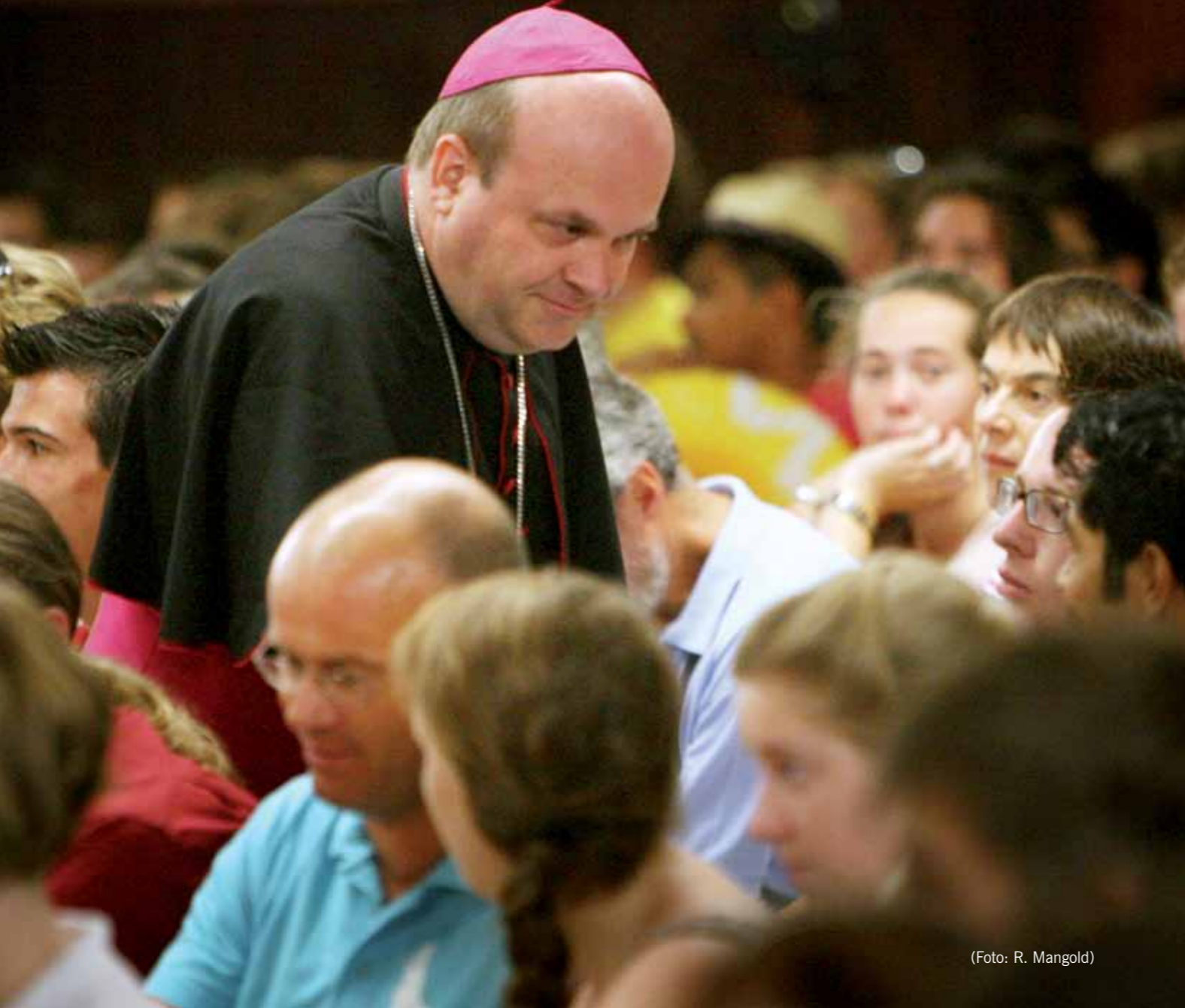
22 | Kerk in de steigers: De kerk van Sint Martinus in Kloosterzande

VAN DE REDACTIE

"Kansen voor de toekomst van Kerk liggen in het voortdurend aangaan van relaties met mensen. Een goede herder is steeds weer op zoek naar zijn schapen. Aanleidingen en hulpmiddelen daartoe zijn er volop! De Kerk is onderscheidend door mensen van dienst te zijn als familie van broeders en zusters," schrijft diaken Peter Hoefnagels in het openingsartikel van dit magazine. Dit bisdommagazine gaat over bouwen aan relaties.

Het combineert pastoraal-inhoudelijke artikelen met artikelen over de organisatie van de kerkledenadministratie en de actie Kerkbalans. Bouwen aan relaties vanuit de inhoud én op basis van de talenten die mensen van God hebben ontvangen. Daar gaat het om. Een goede herder heeft oog voor zijn schapen. Hij kent ze en roept ze bij hun naam. Zo mag ook de parochie voortdurend concrete mensen op het oog hebben en hen persoonlijk aanspreken. Daarvoor kunnen we de techniek gebruiken.

Navision en de ledenadministratie zijn niet alleen bedoeld om om geld te vragen, maar kunnen én moeten ook ingezet worden vanuit het aanbod dat de parochie heeft. Via de ledenadministratie kunnen parochies kinderen uitnodigen voor de voorbereiding op de eerste communie, of jongeren benaderen voor het vormsel. En ook ouderen kunnen via de kerkledenadministratie persoonlijk worden benaderd. Er zijn volop kansen voor zo'n persoonlijke benadering!

(Foto: R. Mangold)

DE MENSEN DIE AAN ONS ZIJN TOEVERTROUWD

Kansen voor de toekomst van Kerk liggen in het voortdurend aangaan van relaties met mensen. Een goede herder is steeds weer op zoek naar zijn schapen. Aanleidingen en hulpmiddelen daartoe zijn er volop! De Kerk is onderscheidend door mensen van dienst te zijn als familie van broeders en zusters.

Kaartenbakken

In mijn eerste parochie bestond de ledenadministratie uit een aantal kaartenbakken met daarop de gegevens van de parochianen. De mutaties bij verhuizing of overlijden werden secuur bijgehouden en verwerkt. Wat me bijzonder opviel was de achterkant van de kaarten met daarop soms in potlood geschreven aantekeningen van de pastoors van de parochie.

De notities bevatten veelal praktische zaken over de personen, zoals: van beroep timmerman, mogelijk kerkbestuurder of koorlid. Ik stel me zo voor dat de toenmalige pastoor in de parochie in opbouw menigmaal door de kaartenbak bladerde om parochianen te vragen voor taken en klussen.

In ieder geval werd mij duidelijk dat deze herder zijn schapen kende of in ieder geval daar samen met zijn kapelaans moeite voor deed.

Ken je parochianen

Ook in de grotere samenwerkingsverbanden van deze tijd is het van belang om je parochianen te kennen. De geautomatiseerde ledenadministratie kan daarin behulpzaam zijn. Bijvoorbeeld hoeveel 80-plussers wonen er in de parochie? Hebben zij behoefte aan bezoek?

Of welke jongeren tussen 17 en 30 jaar kunnen we benaderen voor de volgende reis in 2013 naar de Wereldjongerendagen? En er zijn nog andere manieren om met mensen in contact te komen. Dat is op die momenten dat er uitdrukkelijk beroep gedaan wordt op de Kerk, bij de geboorte en de doop van een kind, een huwelijk, of bij de uitvaart van een dierbare. Het zijn momenten om met mensen

op weg te gaan. Mensen vertrouwen op deze momenten veel van zichzelf aan de priester, diaken of pastoraal werk(st)er toe. Het is van belang op die momenten in mensen te investeren, vanuit onze eigenheid. Onderzoeken laten zien dat juist dan mensen behoefte hebben aan pastorale zorg, een goed woord in de preek, in het pastorale gesprek, en dat mensen behoefte hebben aan geestelijke leiding meer dan een drukke manager.

Contact gaat verder

En er liggen goede kansen voor langdurig contact. Zelf heb ik verschillende malen mogen meemaken dat ik op aangeven van een huisarts in de parochie met ernstig zieke en terminale parochianen in contact kwam. In de troost en bemoediging, in de ziekenzalving door de priester en door de uitvaart kon er een langdurige relatie ontstaan met de parochiaan en zijn of haar familie en kennissenkring. Na het overlijden blijft de Kerk nabij in de zorg naar de naasten. Er liggen steeds kansen om door onze betrokkenheid mensen (opnieuw) te betrekken bij de geloofsgemeenschap. Daarmee gaat de zorg van de Kerk rond een uitvaart verder dan de dienst die een uitvaartonderneming verleent. In de parochie behoren mensen tot die grotere familie van broeders en zusters, van mensen die omzien naar elkaar.

Sociale natuur

Natuurlijk gebeurt dit in parochies ook niet altijd optimaal, en schieten we soms tekort, maar de intentie om daadwerkelijk broeders en zusters in Christus te zijn blijft overeind. Gelukkig is er veel aandacht voor rouwenden in ontmoeting en gespreksgroepen. Zeker in een tijd waarin er sprake is van toenemende individualisering en soms vereenzaming is het van belang plaatsen van ontmoeting te blijven creëren.

De menselijke persoon is essentieel een sociaal wezen, omdat God die de wereld heeft geschapen het zo heeft gewild, lezen we in het Compendium van de sociale leer van de Kerk (nr. 149).

De sociale natuur van de mens leidt echter niet automatisch tot gemeenschapsvorming tussen personen, tot de gave van zichzelf. We moeten daar ons best voor doen.

De herder en zijn schapen

De herder kent zijn schapen. Als instrument van God moeten ook wij ons best doen om de mensen die aan ons zijn toevertrouwd te kennen, mensen op te zoeken en mensen te ontmoeten. In een handboek voor praktische theologie wordt gesproken van kansen voor een gerichte doelgroepenbenadering: kinderen in verschillende levenssituaties, ouderen, mensen in het midden van hun leven, alleenstaanden, het gezin, mensen in hun arbeid of juist zonder, vrouwen, mensen die leven in armoede, migranten, mensen met een beperking.

Ook de eigenheid van de parochie, de vraag naar sacramenten, haar leeftijdsopbouw en demografische samenstelling bepaalt daarin de agenda. Hoe ziet de sociale- en pastorale kaart eruit van de parochie? Is er industrie, hoe is de agrarische sector georganiseerd, het onderwijs, zijn er contacten met de zorg? Er worden regelmatig pastorale plannen gemaakt en ontworpen, is er daarin ook aandacht voor de lokale situatie van de parochie?

Talenten van mensen

Hebben we daarbij ook oog voor de talenten van mensen, voor zowel getalenteerde mensen alsook mensen die misschien kwetsbaar zijn en te maken hebben met beperkingen? De ontmoeting in de geloofsgemeenschap mag mensen uitdagen om hun gaven en talenten in te zetten voor die gemeenschap en uit solidariteit met de naaste, zoals ons wordt voorgeleefd door Jezus van Nazareth, de nieuwe Mens, die solidair is met de ganse mensheid tot aan "de dood op het kruis" (Fil. 2, 8).

Diaken Peter Hoefnagels
Hoofd pastorale dienstverlening

KERKBALANS EN LEDENADMINISTRATIE: WE KUNNEN VEEL MEER!

Deelnemers helpen bij de collecte tijdens de eucharistieviering op de diocesane vormelingsdag Lopend Vuurtje. (Foto: J. Wouters)

Een actuele en goed ingerichte ledenadministratie helpt parochies om de actie Kerkbalans de nodige nieuwe impulsen te geven. Dit was de centrale boodschap op 6 oktober in Roosendaal, tijdens een avond voor parochies die werd georganiseerd door de econoom van het bisdom, Gerard de Rooij, en de afdeling financiën. Leon Seviens van Ipal was gastspreker.

Kerkbalans belangrijke inkomstenbron

Econoom Gerard de Rooij opende de avond: "Het geloof staat voorop in onze parochies en de opbrengst van de actie Kerkbalans is een belangrijke inkomstenbron die dat mogelijk maakt." Hij heette de gastspreker van Ipal van harte welkom. Ipal staat voor: Interdiocesaan Platform voor Automatisering en Ledenadministratie. In Ipal werken de zeven Nederlandse bisdommen samen voor hun automatisering en ledenadministratie. Ipal werkt landelijk voor 1100 parochies.

Nieuwe module 'Kerkbijdrage'

In 2006 introduceerde het interdiocesane platform Navision voor parochies. "We bleven in die tijd dicht bij bestaande pakketten. We dachten: als zoveel bedrijven er mee kunnen werken, dan kunnen parochies er waarschijnlijk ook goed mee werken," aldus Seviens.

Een aantal jaren later, en veel ervaring rijker, bleek dat voor parochies toch maatwerk nodig is.

Dit jaar nog wordt een nieuwe module geïntroduceerd, de module 'Kerkbijdrage'. Deze is speciaal ontwikkeld met het oog op de actie Kerkbalans en giften aan de parochie. Iemand zegt bijvoorbeeld aan het begin van het jaar € 150 toe en betaalt € 110. De module Kerkbijdrage heeft de toezegging vastgelegd. En op basis van de toezegging kan de parochie aan het eind van het jaar contact opnemen over het restbedrag. Voortaan is het makkelijk om groepen te segmenteren, zoals alle mensen die vorig jaar tussen de € 50 en € 100 gaven, of parochianen die zijn geboren tussen 1980-1985. Ook is het printen van acceptgiro's vergemakkelijkt.

Reik meer argumenten aan

Veel parochianen betalen hun bijdrage Kerkbalans vanwege de band met het kerkgebouw of om bij overlijden via de jaarlijkse bijdrage reeds (een deel) van de uitvaart 'betaald' te hebben. Als parochiebijdrage is Kerkbalans een solidariteitsbijdrage aan de Kerk voor het parochiewerk en geen 'uitvaartverzekering'. Hoe dan ook, om nieuwe mensen te interesseren voor Kerkbalans moet de parochie meer en ook andere argumenten aanreiken.

Seviens: "Als je als parochie maar één argument hanteert waarom mensen zouden geven, is dat een smalle basis." Hij wees de parochies op het belang van creativiteit: "Welke doelgroepen kunnen we allemaal bedenken? En waarvoor zouden deze mensen een bijdrage willen geven? Of andersom: voor welke concrete zaken hebben we een bijdrage nodig en welke mensen zouden daar iets voor willen geven?"

"Je basis is een goede administratie. Dus doe die investering en richt je administratie zodanig in, dat je er volgend jaar profijt van hebt. Het kan efficiënter en daardoor krijg je meer tijd om creatieve ideeën te ontwikkelen," aldus Seviens.

Het aanbod van de parochie

Navision en de ledenadministratie zijn niet alleen bedoeld om om geld te vragen, maar kunnen en moeten ook ingezet worden vanuit het aanbod dat de parochie heeft. Via de ledenadministratie kunnen parochies bijvoorbeeld kinderen aanschrijven die de leeftijd hebben om zich te gaan voorbereiden op de eerste communie, of jongeren benaderen voor het vormsel. De parochie kan hen via de school benaderen, maar ook via de ledenadministratie.

'We kunnen veel meer'

Kerkbalans stimuleert parochies om doelgroepen persoonlijk te benaderen. Navision en de ledenadministratie maken dat mogelijk. Seviens: "Een standaard brief versturen kan iedereen, maar we kunnen veel meer." "We kunnen ook een brief versturen die aansluit bij de persoonlijke situatie van mensen. Je kunt in Navision ook pastorale aantekeningen maken, bijvoorbeeld als mensen hun partner hebben verloren, en zoveel doelgroepen maken als je wil."

'Verbreden' rond de sacramenten

Gerard de Rooij vulde aan dat het benaderen van nieuwe doelgroepen ('verbreden' volgens Kerkbalans) goed kan via de sacramenten. Het bisdom organiseerde van 26 september tot 2 oktober 2011 een Week van de sacramenten niet alleen om het gelovig verstaan van de sacramenten te verdiepen, maar juist ook omdat vele mensen rond de sacramenten in contact komen met de Kerk.

Daphne van Roosendaal

Een korte versie van dit artikel werd gepubliceerd op de website van het bisdom (7 oktober 2011).

Tips! Bijdrage Kerkbalans Doelgroepen en sacramenten

Benader ouders van **dopelingen** een jaar later via de actie Kerkbalans met een brief op maat, waarin je verwijst naar de doop van hun kind in de kerk. Benader hen met Kerstmis met een persoonlijke brief en het aanbod van een bijeenkomst met de kinderen rond de kerststal. • Vraag ouders van **communicanten** een jaar na de eerste communie of ze hun kerkbijdrage willen voortzetten. Zorg voor een brief op maat, of ga op bezoek. Vraag de communicanten of ze misdienaar willen worden of voor een kinderkoor. De parochie kan communicanten benaderen via de school, maar ook via de ledenadministratie. • Datzelfde geldt voor **vormelingen**. Nodig hen uit voor activiteiten van de parochie, de vormelingsdag Lopend Vuurtje en andere activiteiten voor jongeren. Vraag gezinnen een jaar na het vormsel of ze hun kerkbijdrage willen voortzetten. • Stuur **huwelijksparen** een persoonlijke brief of kaart bij gelegenheid van hun trouwdag en onderhoud het contact. Nodig hen persoonlijk uit voor de vieringen van Kerstmis, Pasen, Pinksteren. Vraag bij de actie Kerkbalans een bijdrage voor het onderhoud van de kerk waarin zij trouwden.

Vormsel van een volwassene. In de parochieboeken moet de parochie de doopsels, de vormsels, de huwelijken en de uitvaarten registreren. (Foto: I. Bertens)

ALLE NAMEN STAAAN GESCHREVEN IN GODS HAND

Het concilie van Trente (1545-1563) verplichtte pastoors doop- trouw- en begrafenisboeken bij te houden. Tot de invoering van de burgerlijke stand in 1811 zijn deze boeken onmisbare bronnen voor genealogisch onderzoek. Vandaag de dag vervullen deze boeken een belangrijke rol in de kerkelijke administratie.

Het bijhouden van de parochieboeken

Deken Peter de Rooij, deken van het dekenaat het Markiezaat, was in 2005 betrokken bij het schrijven van een brochure over deze parochieboeken. “De vraag naar deze brochure kwam voort uit de visitatie van parochies,” licht deken De Rooij toe. “Bij deze visitatie hoort dat we de verschillende parochieregisters controleren. We ontdekten dat meestal vrijwilligers deze boeken bijhielden. Nu leverde dit voor mensen wel eens problemen op.” De Rooij licht dit toe. “Vroeger hield de pastoor de parochieboeken zelf bij. Hij was vertrouwd met de Latijnse taal. De verschillende rubrieken van de parochieboeken zijn in het Latijn. De vrijwilligers hadden behoefte aan een toelichting op die rubrieken.” De rubrieken zijn de gegevens die door de bedienaar van het sacrament genoteerd moeten worden, zoals bij het doopsel de naam van de dopeling, de ouders en de naam van de peter en meter.

Registreren en opzoeken

“Het gaat om vier boeken,” vertelt De Rooij. “De parochie moet de doopsels, de vormsels, de huwelijken en de uitvaarten registreren. Als het goed is, kun je de levensloop van iemand aan de hand van deze boeken volgen. Het is de bedoeling dat de datum en plaats van het vormsel genoteerd worden, evenals een eventueel huwelijk, een wijding of een professie.” Het goed bijhouden van de boeken is van belang. “Wanneer iemand gevormd wordt of voor de Kerk wil trouwen, moet hij gedoopt zijn. Wanneer het doopboek goed wordt bijgehouden, is ook bekend of deze

persoon al eerder getrouwd is. Er is ook ruimte voor andere notities. De pastoor kan bijvoorbeeld noteren of een eerder huwelijk nietig verklaard is.” Om het opzoeken te vergemakkelijken is achter in de verschillende boeken een alfabetisch register. “Het is goed dit ook bij te houden. De eerste communie hoeft niet geregistreerd te worden. Daar bestaan wel boeken voor maar het is niet verplicht,” aldus De Rooij.

Gegevens doorgeven

“Parochies zijn verplicht gegevens aan elkaar door te geven en juist daar ligt voor parochies een uitdaging,” aldus de deken. “Dit vraagt ook onderzoek. Zo moet je bij je vormelingen achterhalen waar ze gedoopt zijn.” De deken signaleert nog meer uitdagingen. De vraag is hoe parochies deze gegevens krijgen. Hij licht dit toe. “Als je gedoopt wordt, moet de parochie dit via de ledenadministratie doorgeven aan de Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie (SILA), die communiceert met de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA). Je ontvangt op dat moment de zogenaamde ‘SILA-stip’. Deze stip reist als het ware heel je leven met je mee, tenzij je je laat uitschrijven.” “Dit vraagt van de vrijwilligers wel een zekere alertheid,” erkent hij. “Dat geldt ook voor vrijwilligers die actief zijn in kapellen waar kinderen gedoopt worden. Zij moeten aan de herkomstparochie doorgeven dat er bij hen iemand gedoopt is. Ook op hen rust de verplichting dit aan het SILA door te geven. Bij een huwelijk moeten de administrateurs aan de parochie waar iemand gedoopt is, doorgeven dat hij of zij getrouwd is.” Het overlijden wordt geregistreerd in de parochie waar de overledene woont. “Sommige parochies noteren enkel de kerkelijke uitvaarten, terwijl in feite nota gemaakt moet worden van elke gelovige die overleden is. Ook het sterven van ingeschreven katholieken bij wie de Kerk niet bij de uitvaart betrokken is

moet worden genoteerd,” aldus de deken. “Om te zien of alles goed gebeurd heeft mgr. Lommers een checklist opgesteld van dertien vragen.”

Kerkelijke administratie

“Via de SILA weet je precies welke ingeschreven katholieken binnen je parochie wonen. Je kunt deze administratie gebruiken om heel doelgericht te werken. De registratie via de doop-, trouw- en begrafenisboeken is hiervoor niet geschikt, maar is van belang voor de kerkelijke administratie, de geschiedenis van de parochie en elke individuele gelovige.” “Soms vragen mensen wel eens waarom dit nog niet geautomatiseerd is. Wanneer iemand sterft, verdwijnt hij uit de digitale kaartenbak van de parochie. Dit is bij deze administratie niet het geval. Bij de doop kun je het doopboek gebruiken om aan te geven dat de naam van iemand wordt geschreven in de palm van Gods hand. Daarnaast hebben de boeken ook een esthetische waarde. Ze zijn fraai gebonden. Vroeger werden ze meestal bijgehouden door iemand met een mooi handschrift,” aldus de deken.

Bij samenvoeging van parochies

Momenteel worden verschillende parochies samengevoegd. “Het is aan de parochie om te zien waar de parochieboeken bewaard worden,” aldus deken De Rooij. “In de Immanuelparochie te Zevenbergen, waar ik pastoor ben, bevinden deze zich nog in de verschillende parochiekernen. Het heeft de voorkeur van de kanselier van het bisdom de boeken te bewaren op de plaats waar de sacramenten bediend worden. Het beste geschiedt dit in een brandvrije kluis. In de naamlijst van het bisdom zie je waar je de parochieboeken van inmiddels gesloten parochiekernen kunt raadplegen,” zegt deken De Rooij.

Hans de Jong

‘ALLEEN EEN STERKE IDENTITEIT LEIDT TOT OPBOUW VAN DE KERK’

Huwelijk in de H. Catharinakerk op de Begijnhof te Breda. (Foto: J. Wouters)

Op maandag 26 september was de eerste bisdomactiviteit in de Week van de sacramenten een avond over het sacrament van het doopsel met godsdienstsocioloog Theo Schepens en diaken René de Weerd. Ze spraken over het doopsel en over kerkopbouw vanuit identiteit. Diaken Peter Hoefnagels, hoofd van de pastorale dienstverlening, leidde de avond in Rilland.

Situatieschets

Godsdienstsocioloog Schepens gaf aan dat het aantal doopsels het aantal uitvaarten niet bijhoudt. “Er overlijden meer katholieken dan dat er door doop bijkomen. Het bisdom Breda heeft door dat verschil tussen overlijden en doop in 2009 zo’n 7.000 katholieken minder dan in 2008.” Hij schetste ook hoe landelijk gezien de situatie zal zijn rond 2040, het jaar waarin de mensen die rond 1960 werden gedoopt (dit waren piekjaren) 80 jaar zijn. Schepens: “Ervan uitgaande dat een mens in Nederland gemiddeld 80 jaar wordt, kun je berekenen dat er rond 2040 jaarlijks zo’n 100.000 katholieken sterven. Daar moeten per jaar dus 100.000 doopsels tegenover staan, wil de katholieke gemeenschap op peil blijven. Maar op dit moment (in 2009) zijn er voor heel Nederland ongeveer 27.000 doopsels per jaar, volstrekt onvoldoende dus om het verlies aan overlijdens goed te maken.”

‘Naar een krachtige kerkelijke minderheid’

In het bisdom van Breda was in 1965 nog iets meer dan 60% van de inwoners katholiek. Op dit moment is dat ongeveer 40%. De Katholieke Kerk in het bisdom wordt daarmee een minderheidskerk. Een krachtige minderheid als het aan Schepens ligt, waar de lat in gelovige zin hoger wordt gelegd dan nu vaak: “Het klinkt wellicht vreemd, maar om betrokken leden te krijgen,

moet het niet gemakkelijker gemaakt worden om mee te doen, maar juist moeilijker.”

Er zit voor een minderheidskerk in een religieus-pluralistische situatie als onze samenleving is, niets anders op, vindt de godsdienstsocioloog. “Mensen hebben de neiging spontaan de opvatting van de meerderheid aan te hangen. In een niet-christelijke samenleving - wat Nederland op dit moment is - ligt het niet voor de hand het christelijke gedachtegoed aan te hangen. Dat lukt alleen, als je in hoge mate betrokken bent bij een kerk of godsdienstige groepering.”

De objectieve waarde van de doop

Diaken René de Weerd schetste de praktijk van de doop in de binnenstadparochie van Breda. Rond de Sint Catharinakerk op de Begijnhof is een levendige doopraktijk. In 2010 werden er 90 kinderen gedoopt. De Weerd sprak over de betekenis van het doopsel voor de opbouw van de Kerk. “Betrokken parochianen meten de waarde van de doop soms af aan het geloofsleven van de ouders die hun kind laten dopen, de kerkbetrokkenheid, de vroomheid van de ouders, en het gedrag dat sommige gezinnen vertonen tijdens de viering zelf. Je kunt met het oog hierop vragen hebben bij de motivatie van ouders,” aldus De Weerd, “maar dat stelt de objectieve waarde van de doop, waarbij het kind Gods genadegaven ontvangt, niet ter discussie.”

Onderliggende vragen van ouders

De diaken onderscheidde grofweg drie soorten onderliggende vragen bij ouders die hun kindje laten dopen: **1)** de ouders voor wie het doopsel er ‘nu eenmaal bij hoort’, de echte volkscatholieken; **2)** de ouders voor wie de Kerk nog steeds een drager is van normen en waarden, zonder deze normen en waarden expliciet te relateren aan het geloof in God;

3) en tenslotte de ouders die verdieping zoeken, die betekenis willen geven aan hetgeen hen is overkomen met de geboorte van hun kind.

De Weerd: “Ondanks alle verschillen is er één grote overeenkomst: ze weten weinig tot niets van de inhoud van het christelijk geloof. De participatie aan het kerkelijk leven is zeer laag. Van de andere kant: de slechte pr rondom de Katholieke Kerk is voor het gros van de ouders geen item in het gesprek.”

‘De Kerk is zingeveer’

De Kerk is zingeveer in het krachtenveld van zinzoekers en zingevers. De Weerd: “Ik ben van mening dat alleen een sterke identiteit leidt tot opbouw van de Kerk: de mensen weten waarvoor ze kiezen, dat geeft hen veel sterker de mogelijkheid trouw te blijven aan hun keuze.” “De meeste ouders denken dat de viering persoonlijker wordt door eigen teksten. Mijn ervaring is juist het omgekeerde: de link leggen tussen de liturgie van de Kerk en het persoonlijke leven van de ouders werkt veel sterker.”

Identiteit

“Moet je bang zijn voor een sterke identiteit? Betekent dat niet dat mensen afhaken, en hun kinderen niet meer laten dopen? Ik merk daar niets van. Een sterke identiteit laten zien dwingt respect af, juist vanwege je oprechte overtuiging waar je zonder omhaal voor uit komt. Ik heb het vermoeden dat een sterke identiteit bij de voorganger juist ook meehelpt met het steviger in de schoenen staan van hen die hun kind laten dopen, juist wanneer het gaat om de motivatie van de doop naar hun eigen achterban.”

Dit artikel werd gepubliceerd op de website van het bisdom (27 September 2011).

Jongeren tijdens de wereldjongerendagen in Madrid. Steeds vaker is voor jongeren gelovig en kerkelijk engagement een heel persoonlijke en bewuste keuze. (Foto: R. Mangold)

WERK NIET ALLEEN VOOR DE MENSEN DIE JE AL KENT

In 2011 is het 750 jaar geleden dat in Prinsenhage een parochie werd gesticht met de heilige Martinus als patroon. In het kader van het jubileum organiseerde de Nazarethparochie in Breda-West, waar de Martinus sinds 2007 onderdeel van uitmaakt, een jubileumprogramma. Op dinsdag 20 september vond een symposium plaats: 'De toekomst van de parochie'.

Drie inleiders werden gevraagd te reflecteren op de vraag wat nodig is voor de toekomst van de parochie: mgr. dr. Van den Hende, mr. Petra Stassen, werkzaam als jurist en medeauteur van het boek 'Parochie in beweging', en drs. Corine van Middelkoop, beleidsmedewerker rechtsstaat, religie en samenleving bij FORUM.

Kenbaar en herkenbaar zijn

"De vanzelfsprekendheid van Kerk en geloven is weg," gaf Stassen aan. Wat betekent dat voor de parochies? Ze noemde drie punten: parochies moeten op basis van hun primaire doelstelling professionaliseren en veel meer uitstralen waarvoor ze er zijn, en ze moeten kenbaar en herkenbaar zijn. Juist het laatste punt, kenbaar en herkenbaar zijn, is van belang waar het gaat om het bouwen aan relaties. "Werk niet alleen voor de mensen die je al kent," vertelde Stassen. Ook mensen die jij niet kent, kunnen op zoek zijn naar de parochie of de pastoor. Zoals bisschop Van den Hende later op de avond zou aangeven: "De parochie is een bekend merk." Ook voor mensen die minder kerkbetrokken zijn.

Dit was een belangrijke reden voor de bisschop om in het bisdom de term 'parochiekern' te introduceren voor de parochiegemeenschappen in samengevoegde parochies.

In samengevoegde parochies

In samengevoegde parochies wordt de eigen cultuur en wijze van organiseren van de parochiekernen vaak gewaardeerd en ook gekoesterd. Voor mensen die niet tot de binnenkring behoren, maakt dit het echter juist ingewikkeld, want wie moet je bellen met je concrete vraag? Stassen gaf aan dat vooral een website en een goed functionerend secretariaat van belang zijn: "Zorg voor een goed bereikbaar secretariaat en zorg voor een goede website, die informatief is voor mensen die je interne organisatie niet kennen."

"En zou het niet handiger zijn om in plaats van vijf secretariaatsplekken die beperkt bereikbaar zijn, één telefoonnummer te hebben dat alle werkuren bereikbaar is?" vroeg de juriste zich hardop af. "Mensen die je organisatie niet van binnenuit kennen, zijn meer gebaat bij één informatiepunt waar ze terecht kunnen. Dit invoeren betekent wel dat de nu betrokken vrijwilligers en het parochiebestuur bereid moeten zijn de interne organisatie te herstructureren."

Er samen voor gaan

Vanuit de kern van de zaak de parochie opnieuw vormgeven met het oog op nieuwe contacten. Bisschop Van den Hende: "Bij alle krimp die we zien is het toch een uitdaging om er samen voor te gaan."

Vanwege de organisatie, en vanuit het geloof. En in onderlinge betrokkenheid van parochies op elkaar en van het bisdom en parochies. Bisschop Van den Hende: "Als parochie zijn we altijd deel van een groter geheel. Het kerkelijk wetboek spreekt, in navolging van Vaticanum II, over de parochie als een gemeenschap van christengelovigen en paus Benedictus XVI spreekt ondermeer over de Kerk als een gemeenschap van geroepenen. We voeren in kracht van de heilige Geest onze roeping door het vieren van ons geloof en het ontvangen van de sacramenten, met het sacrament van de eucharistie als 'bron en hoogtepunt', zoals het Tweede Vaticaans Concilie het noemt, waarvan we in 2012 vieren dat het 50 jaar geleden van start ging."

Nieuwe contacten

Juist rond de sacramenten komen veel mensen in aanraking met de Kerk. Mensen kloppen bijvoorbeeld aan bij de parochie voor een doopsel. Elk doopsel vertegenwoordigt een contactmoment met de parochie voor 10 à 15 mensen. Bisschop Van den Hende: "Via de sacramenten hebben in het bisdom van Breda jaarlijks vele mensen contact met de Kerk." Daarom kan de parochie heel concreet bouwen aan relaties. Ook vanuit de sociale leer van de Kerk. Bisschop Van den Hende: "Er zijn zoveel mensen die zich vanuit hun geloof inzetten voor de naaste, bij een Voedselbank, of via bezoekwerk. Dan zijn we als Kerk werkelijk instrument van Gods liefde in de wereld. Telkens als ik dat weer zie bij de diaconale werkbezoeken die ik

mag afleggen, ben ik trots." "In ons bisdom vormen katholieken 40% van de bevolking. We zijn een minderheid met betekenis. We kunnen als bisdom en parochies bondgenoten zoeken in het onderwijs, mensen bezoeken die de deur niet uitkomen, ook in oecumenisch verband met onze 'verbondsgenoten', aldus de bisschop.

Kiezen voor kerkelijk engagement

Nieuwe contacten zijn ook: de jongeren in de parochies en jongere generaties in het algemeen. Corine van Middelkoop werkte mee aan het onderzoek 'Jongeren en geloof', een onderzoek naar geloofsbeleving van religieuze jongeren en de ondersteuningsbehoeften die zij hebben. Bouwen aan relaties met jongeren? Van Middelkoop: Jongeren maken gebruik van verschillende hulpbronnen bij het ontwikkelen van hun religieuze identiteit. De katholieke jongeren in het onderzoek noemen hun ouders een 'verloren generatie', omdat die afstand hebben genomen van de Kerk en er niet aanwezig zijn. Voor deze jongeren geldt wellicht dus nog meer dan voor andere gelovige jongeren dat gelovig en kerkelijk engagement een heel persoonlijke en bewuste keuze is. Er zijn geen vanzelfsprekendheden. De nadruk op het geloof als een persoonlijke keuze, heeft onder andere tot gevolg dat de binding met de Kerk flexibeler is, maar positiever wordt ingekleurd. De jongeren missen hun ouders als bron van steun. Daarom hebben zij behoefte aan groepsactiviteiten, aldus de onderzoekster.

Daphne van Rosendaal

MET HET OOG OP CONCRETE MENSEN

Bij communicatie in de parochie denken we aan de belangrijkste communicatie-instrumenten: het parochieblad, de website, de informatiepagina in de lokale krant. Maar onze communicatie is breder: alle signalen en boodschappen die we uitzenden. Dat doen we niet alleen in taal, de dingen die we zeggen of opschrijven, maar vooral door wat we doen.

Zéppen dat je hart hebt voor ouderen in de parochie is niet voldoende, je zult het moeten laten zien door op huisbezoek te gaan, mensen activiteiten aan te bieden, hun zorgen te horen en hun belangen voor oog te hebben. 'Wat baat het een mens te zeggen dat hij geloof heeft, als hij geen daden kan laten zien?' staat in de Jakobusbrief (Jak. 2, 14-17). Doen wat je zegt dus, maar ook: zeggen wat je allemaal doet!

(Doel)groepen

Parochies hebben direct contact met de mensen die iets vragen, bijvoorbeeld de viering van een sacrament of een gesprek, en ook met mensen die iets komen brengen: hun tijd als vrijwilliger, een financiële bijdrage. Daarnaast is er contact met mensen die de parochie volgen zonder dat je daar altijd zoveel van merkt. Plots, bij de herbestemming van een kerkgebouw of bij andere ingrijpende gebeurtenissen, zijn ze er. Om dit te ordenen, wordt vaak gesproken over 'doelgroepen'. Een eenvoudige en zeer voor de hand liggende omschrijving van een doelgroep is: een groep bij wie je een doel hebt. Denk aan de kinderen in de parochie die de leeftijd hebben om zich voor te bereiden op het vormsel. Als 'doelgroep' wil je hen informeren over het vormsel, zich laten aanmelden en hen voorbereiden op het vormsel. Er zijn ook mensen en groepen in de parochie waar je niet direct een doel bij hebt.

Principieel wel, omdat het evangelie is gericht tot alle mensen. Praktisch niet direct, omdat je beperkt bent in wat je kunt doen.

Sociale omgeving

Als de parochie een sociale kaart maakt van de omgeving, kom je groepen mensen tegen met wie je aan een relatie kunt bouwen. Met sommige groepen ontstaat misschien heel spontaan contact, andere moet je meer opzoeken. Dat verschilt per parochie. In de ene parochie is het makkelijker om contact te hebben met de scholen dan in de andere parochie, waar het door omstandigheden moeilijker gaat en misschien meer voorwerk nodig is. Niet alle groepen zijn gelijk te benaderen. Het is maatwerk.

Consequent en consistent

Om goede relaties op te bouwen moet je consequent en consistent zijn. Dat wil zeggen: niet het ene moment iets anders zeggen dan het andere moment, of iets anders doen dan wat je zegt. Dat accepteren we van mensen niet, dus waarom wel van organisaties en een parochie? Je gedrag afstemmen op wat je zegt is dus belangrijk en ook: met één mond spreken. Hoe doe je dat als je met vele mensen bent: pastoraal team, parochiebestuur, kerkgangers, vrijwilligers etc.? Dat vraagt om duidelijke lijnen en voortdurend met elkaar afstemmen om met elkaar te weten waar je voor staat en waar je voor gaat. Let op: weet je het 'met elkaar'? Als één persoon het weet, weet nog niet iedereen het en is ook niet iedereen het er al mee eens.

Blijf positief

Het issue seksueel misbruik heeft mensen in de Kerk en buiten de Kerk terecht indringend geraakt. Dat betekent dat we scepsis kunnen ontmoeten als we met een positieve boodschap komen,

en dat de Kerk weerstand kan ontmoeten. Het betekent dat we ons bezwaard kunnen voelen als we mensen bij de actie Kerkbalans willen vragen om een financiële bijdrage, en dat het ingewikkeld kan zijn om uit te leggen waarom de Kerk van waarde is, ook in vrienden- en familiekring.

Dit kan ook worden gevoed door andere zaken die landelijk het nieuws halen. Een reactie daarop kan zijn dat het er in ons deel van de wereld (onze parochie, ons bisdom, ons land...) gelukkig anders aan toe gaat dan elders. Maar dat is wat te gemakkelijk en het doet afbreuk aan het geheel. Blijf daarom dicht bij jezelf, ga uit van je kracht en blijf positief spreken over de dingen die de parochie bewerkstelligt.

De parochie is van waarde, samen met de andere parochies, religieuzen, bisdommen. Het geheel van de Kerk is een lichaam, waar alle ledematen, hoewel niet gelijk, samen één geheel vormen en zich niet tegen elkaar af moeten zetten. Zoals de apostel Paulus zegt: "Het oog kan niet tegen de hand zeggen: 'ik heb je niet nodig,' en evenmin het hoofd tot de voeten: 'ik heb je niet nodig.'" (1 Kor. 12, 21). Samen vormen we het lichaam van Christus, en ieder is van dit lichaam een onderdeel. Dicht bij jezelf blijven betekent dat je steeds terug moet keren naar de groepen met wie je als parochie een relatie opbouwt en onderhoudt. Als misbruik of andere zaken daar daadwerkelijk een rol in spelen, moet je er iets mee. In veel gevallen zullen zaken zich niet afspelen in jouw invloedssfeer. Onze terechte betrokkenheid is vaak groter dan onze invloed. Het gaat om het laatste: de concrete mensen in onze concrete omgeving met wie en voor wie de parochie zich concreet inzet.

Daphne van Rosendaal
Communicatieregisseur

Vormelingen op de diocesane vormelingendag Lopend Vuurtje. Vormelingen zijn een doelgroep voor een parochie. (Foto: J. Wouters)

EEN PROGRAMMA VOOR JONGE EN OUDE SENIOREN

In 2009 nam de Michaelparochie Breda de nieuwe H. Michaelkerk in gebruik. Daarna startte de parochie een project om de banden met de ouderen in de wijk weer verder aan te halen. (Foto: J. Wouters)

Het kerkelijk landschap in Breda-Oost is de afgelopen jaren sterk veranderd. De kerk van Onze Lieve Vrouw van Goede Raad, in de volksmond de kerk aan de Driesprong, is in de jaren negentig van de vorige eeuw gesloten en inmiddels afgebroken. De H. Michaëlkerk werd in 2007 afgebroken. Hiervoor kwam in 2009 een nieuw en mooi gebouw in de plaats met secretariaats- en werkruimtes. Vooral voor ouderen, die gehecht waren aan deze twee kerken, waren dit ingrijpende gebeurtenissen.

De banden aanhalen

Voor de parochie aanleiding voor het opstarten van een ouderenproject. Gerard Kester werd aangetrokken om dit te coördineren. Het Skanfonds gaf voor de looptijd van drie jaar subsidie. "Het is de bedoeling dat we de banden met de ouderen verder aanhalen," vertelt Kester. "In de eerste maanden dat ik hier was heb ik veel mensen persoonlijk bezocht. Het is moeilijk aan te geven of we hierin geslaagd zijn, maar het is wel

duidelijk dat het kerkelijk leven in onze parochie de afgelopen jaren niet verder achteruit is gegaan. We ondernemen buiten de kerkelijke vieringen verschillende activiteiten om met ouderen in contact te zijn." Kester somt deze op. "Op de eerste dinsdag van de maand komen we samen in het parochiecentrum om daar te eten. Gemiddeld verschijnen er zo'n 25 tot 30 mensen aan tafel. De deelnemers zien naar dit moment uit. Voor een aantal is het een maandelijks uitje. Bij de keuze van de gerechten laten we ons leiden door het seizoen. Het is een hechte groep. We sluiten de maaltijd steeds af met een gebedsmoment in de kerk. De deelnemers ervaren het als zinvol."

De zomermaanden

"We organiseren ook een programma in de zomermaanden," vervolgt Gerard Kester. "De zomerperiode duurt voor ouderen lang. De kinderen en kleinkinderen zijn op vakantie. Daarom nodigen we in de zomer ouderen

regelmatig uit voor een activiteit. We vragen verschillende pastorale beroepskrachten of ze iets willen doen. Zij kunnen laten zien wat hun ter harte gaat." Kester geeft een enkel voorbeeld. "Pastoor-deken Wiertz heeft op een middag uitleg over de kerk gegeven. Diaken Hendrikse is in het kader van zijn sabbatperiode naar Rome geweest. Hij kan dan iets over de eeuwige stad vertellen."

Een gelovig leven

Een andere activiteit is een serie bijeenkomsten 'levenboek van een gelovig bestaan'. Kester legt uit: "Dit heb ik samen met Rikie Bansen ontwikkeld. We geven ouderen de gelegenheid om in kleine groepen op hun leven terug te zien. Dit doen we in vijf bijeenkomsten. We werken vanuit een gelovig perspectief. We staan de eerste maal stil bij de belangrijkste data van het leven. De tweede keer gaan we de kerk in. We roepen door reuk, klank en beelden de sfeer van de kerk op."

We laten de mensen onder andere een keer het wierookvat hanteren en luisteren naar gregoriaanse muziek. De derde keer zijn we bezig met de ervaringen rond geloofstermen. In de vierde bijeenkomst spelen we het Tien gebodenspel, naar analogie van de rubriek in het dagblad Trouw." Hierin spreken mensen in interviews over de betekenis van de Tien Geboden in hun leven. "We vragen ieder bij elk gebod zijn of haar eigen betrokkenheid en ervaring weer te geven. De vijfde keer sluiten we af met een bijeenkomst over de toekomst en gelovig vertrouwen. We werken met een werkboek waarin de deelnemers hun ervaringen opschrijven," aldus Kester.

'Jongere ouderen'

Gerard Kester zoekt ook naar mogelijkheden de 'jongere ouderen' te bereiken. Met de begeleidingsgroep kwam hij tot het opzetten van een ouderenacademie. "We willen stilstaan bij verschillende levensbeschouwelijke thema's die in het gewone catechetisch programma niet

aan bod komen. Diaken René de Weerd verzorgde een blok over de God van de filosofen, een pittige cursus. Irmgard Busch komt met een lezingencyclus over de actualiteit van religieuze erfenissen. Zij spreekt over de inbreng van vrouwen in de theologie. Daarbij moet je denken aan de begijnen, de filosofe Hannah Arendt en de theologe Tine Halkes."

Navision ledenadministratie

Bij al deze activiteiten is het computerprogramma Navision een belangrijk hulpmiddel. "Met dit programma kunnen we ouderen gericht benaderen. In de persoon van Corrie van der Velden (medewerkster van de afdeling financiën van het bisdom) hebben we een echte kenner. Zij zoekt allerlei dingen uit. Zo hebben we ook aparte programma's voor senioren die ouder dan tachtig jaar zijn. We nodigen alle ingeschreven parochianen die de leeftijd der zeer sterken bereikt hebben tweemaal per jaar uit voor een ontmoetingsmiddag. Hiervoor bestaat veel belangstelling."

Niet graag afhankelijk

"We zoeken het niet in de grote aantallen," zegt Kester. "Je merkt dat veel ouderen een druk bestaan hebben. Een ander kenmerk is dat ze niet graag afhankelijk zijn. Ze doen niet graag een beroep op iemand om naar activiteiten gebracht en gehaald te worden. Door onze activiteiten hopen we hen betrokken te laten blijven op de gemeenschap. Er is veel verborgen eenzaamheid. Ouderen worden geconfronteerd met verlies. Hun partner overlijdt, ze moeten afscheid nemen van hun auto en de familie krimpt in. Dan wordt de wereld erg klein. Je moet voorkomen dat ze een kluizenaar in eigen huis worden. Het is van belang dat je als kerkgemeenschap laat zien dat je bij hen blijft en hen betrokken houdt bij gebeurtenissen in Kerk en samenleving."

Hans de Jong

SAMEN GAAN VOOR FINANCIËEL DRAAGVLAK

De verantwoordelijkheid voor groot onderhoud aan kerken en het lokaal beheer is verdeeld over de parochie en de parochiekern.
(Lourdeskerk Bergen op Zoom, foto: J. Wouters)

De samenvoeging van parochies wil een impuls zijn voor de kwaliteit van de parochie. Voorafgaand aan een samenvoeging worden zaken tegen het licht gehouden, opnieuw beoordeeld en waar mogelijk gestroomlijnd.

Maximale samenwerking

Parochies worden gevraagd te werken aan vitaliteit en aan maximale samenwerking op de beleidsterreinen: geloof, pastoraat, personeel, financiën, besturen, gebouwen. Adjunct-econoom Marianne Aarts, licht toe: “Door het samenvoegen van parochies worden er voordelen behaald op bijna alle beleidsterreinen. Er zijn minder (bestuurlijke) overleggen nodig, zodat er meer tijd overblijft voor andere taken. Het werken met één informatiekanaal, bijvoorbeeld een website, dwingt tot uniformering en stroomlijning van procedures.” Zo kunnen bijvoorbeeld ook parochiebladen op elkaar worden afgestemd en, met aandacht voor lokale karakteristieken, gefaseerd in elkaar opgaan. Het proces van samenwerking zet de betrokkenen ertoe aan zaken opnieuw tegen het licht te houden, prijstechnisch te bekijken en ook naar inhoud.

Zo kan niet alleen de kwaliteit worden vergroot, maar ook geld worden bespaard.

Stroomlijnen

Marianne Aarts: “Er is op het terrein van financiën tijd en geld te besparen.” Dat kan ook doordat op de andere terreinen werkwijzen worden geherstructureerd. Op het beleidsterrein ‘pastoraat’ is meer stroomlijning en aansturing mogelijk bij de voorbereiding van de sacramenten. In een parochie functioneert immers één pastoraal team, vanuit één pastorale beleidsvisie voor de parochiekernen. Met de adjunct-econoom kijken we nader naar het beleidsterrein financiën. Een samenvoeging van parochies heeft voordelen waar het gaat om de financiën: meer efficiency en meer kwaliteit. Dan gaat het over besparing van tijd en geld, maar vooral ook over goed en slim organiseren via de financiële administratie.

(De)centraal

Sommige zaken kunnen beter centraal worden georganiseerd. Andere zaken moet je vooral lokaal doen. Zo zal de centrale aansturing van de actie Kerkbalans bij de parochie liggen, bij de penningmeester en anderen

die zich er op dat niveau voor inzetten, terwijl de uitvoering en het aanspreken van mensen op hun bijdrage het beste plaatselijk gebeurt.

“Ook op andere terreinen zie je dat de niveaus in de parochie elkaar aanvullen. De begroting van de parochie wordt door het parochiebestuur gemaakt en ingediend bij het bisdom. De parochiekernen werken met deelbudgetten, die door een kas-beheerder plaatselijk kunnen worden beheerd. Budgetten voor personeel en het groot onderhoud van kerkgebouwen worden beheerd door het parochiebestuur. Kleinere uitgaven voor beheer en onderhoud kunnen vanuit het budget voor de parochiekern worden gedaan,” aldus Marianne Aarts.

Lokale betrokkenheid

De lokale betrokkenheid van mensen is een belangrijke richtsnoer, ook bij het beleidsterrein financiën. Marianne Aarts: “Het financiële beleid moet gericht zijn op de efficiencyvoordelen van het samengaan, maar daarnaast ook op het behoud van de lokale betrokkenheid. Want deze lokale betrokkenheid is van vitaal belang, zowel voor het pastoraat als financieel, en voor het behoud van de kerkgebouwen en de vrijwilligers, die een

belangrijke rol hebben in de parochie.” Mensen moeten niet het gevoel krijgen dat er een ‘hoofdkantoor’ zou zijn dat de zaken regelt, benadrukt de adjunct-econoom. Aan de andere kant moet men zaken ook niet willen uitbesteden. “De financiële administratie moeten een parochie en parochiekernen zelf kunnen blijven doen. Het zorg dragen voor een goed werkklimaat en werving van vrijwilligers is daarom een belangrijke taak voor de parochie en de parochiekernen,” aldus Aarts. “Het uitwijken naar bijvoorbeeld een administratiekantoor voor de financiën is niet wenselijk, vanwege de hoge kosten en vooral ook vanwege het verliezen van betrokkenheid.”

Gebruik maken van talenten

“Beter is het te zoeken naar een goede structuur waarbinnen gewerkt kan worden met deeltaken, zodat het werk verdeeld kan worden over een team van mensen die elkaar aanvullen en ondersteunen. De juiste man en vrouw op de juiste plaats zetten dus én gebruik maken van de vele competenties en talenten die binnen een parochie aanwezig zijn om samen te werken aan een sterke parochie!” aldus Aarts.

Daarmee is het organiseren van het werk een mooie klus voor samengevoegde parochies. “Een grote parochie brengt werk met zich mee,” geeft Aarts aan, “zoals het coderen en invoeren van facturen, het voorbereiden van betalingen enzovoort. De taken moeten goed en duidelijk verdeeld worden om zo een overzichtelijk takenpakket en verwachte tijdsinspanning te krijgen voor de vrijwilligers. Op die manier kunnen zij als team de penningmeester van de parochie goed ondersteunen.”

Besturen

Marianne Aarts: “Via een centrale financiële administratie heeft het parochiebestuur informatie van alle parochiekernen samengevoegd en kan het beter besturen. Het kan kosten beter in beeld hebben, met elkaar vergelijken en kijken waar kosten kunnen worden gedrukt. Zoals wanneer kopieerapparaten vervangen moeten worden en er op één plek een goed nieuw apparaat komt voor het drukken van boekjes.”

Afdeling financiën

Vicariaat Middelburg

Vicariaat Breda

NAAR TWEE VICARIATEN

Vicariaat Middelburg:

- Boven de Schelde
- Midden- en West-Zeeuws-Vlaanderen
- Oost-Zeeuws-Vlaanderen
- Halsteren-Steenbergen (St. Christoffelparochie en H. Anna parochie)
- Regio Oudenbosch (parochies IPV Oudenbosch)
- Bergen op Zoom (Lievevrouweparochie)
- De Bron en O.L.Vrouwe in 't Woud (Hoogerheide en Wouw)
- Roosendaal (De Ark, Emmaüs parochie, O.L.Vrouwe parochie)
- Regio Rucphen

Vicariaat Breda:

- Immanuëlparochie
- H. Mariaparochie Etten-Leur
- Regio Zundert
- Regio Dongemond
- Vijf Heiligen parochie Made
- Nazareth-Prinsenbeek
- Catharina parochie Oosterhout
- Breda-Noord, Haagse Beemden, Breda-Oost, Teteringen
- Bavel, Uilvehout, Jeruzalemparochie
- Regio Dongen-Rijen
- Alphen-Gize (Alphen, Chaam, Ulicoten, Baarle-Nassau, Riel, Gize)
- Kathedrale parochie Breda-Centrum

Als gevolg van de samenvoeging van parochies worden de lijnen korter en minder in aantal. De komende maanden wordt daarom een herstructurering voorbereid, waarin twee vicariaten in de plaats komen van de huidige drie dekenaten.

Met ingang van 1 januari 2012 wordt de aanzet gegeven tot de oprichting van de twee vicariaten: het vicariaat Middelburg en het vicariaat Breda. De nieuwe indeling in twee vicariaten is een logisch gevolg van de samenvoeging van parochies.

Parochies in het bisdom van Breda werken samen in 21 samenwerkingsverbanden, die in de toekomst steeds vaker uit één of twee parochies zullen bestaan.

Vicaris, stafmedewerker, secretariaat

In de drie dekenaten was sprake van een deken, een dekenaal coördinator, een dekenaatbestuur en een secretariaat. In de nieuwe situatie zal een vicaris opnieuw samenwerken met een stafmedewerker en wordt ook de secretariële ondersteuning gehandhaafd. Een vicariaat kent geen 'vicariaatsbestuur'. De vicaris is plaatsvervanger van de bisschop en direct betrokken bij het bisdombestuur. Andere bisdommen gingen het bisdom van Breda reeds voor in het omvormen van de dekenale structuur naar vicariaten.

De dekenaatbesturen worden gevraagd tot 1 mei 2012 aan te blijven om de organisatorische overgang goed mee

te begeleiden. De afronding van de invoering van de twee vicariaten in het bisdom wordt uiteindelijk afgestemd met de nieuw te benoemen bisschop van Breda. Het bisdom streeft ernaar de herstructurering aan de personele kant (benoeming van vicarissen en stafmedewerkers) per 1 januari 2012 in te laten gaan. Een 'overgangscommissie' onder leiding van algemeen gedelegeerde V. Schoenmakers zal werken aan een goede doorstart en een zorgvuldige afronding, mede in overleg met de dekenaatbesturen.

Geen personele gevolgen

De herstructurering heeft beperkte personele gevolgen vanwege natuurlijk verloop in de personeelsaanstelling van dekenaat Het Markiezaat.

Deken Peter de Rooij van dekenaat Het Markiezaat bereikt in december 2011 de leeftijd van 65 jaar. Hij zal vanaf 1 januari 2012 geen deken meer zijn, maar blijft pastoor van de Immanuëlparochie. Daarnaast zal hij zich in blijven zetten voor het aanbod van vorming en toerusting. Deken Paul Verbeek en deken Wiel Wiertz zijn bereid gevonden de taak van vicaris te gaan vervullen. De omvang van hun aanstelling blijft gelijk (0,5 fte naast hun huidige parochietaken als pastoor).

Met de dekenale coördinatoren, die zich hiertoe bereid hebben verklaard, voert de bisdomleiding gesprekken over hun voortgaande inzet binnen de nieuwe context. Ook met secretariële medewerkers en overige ondersteuners van de

dekenaten wordt gesproken over hun voortgaande inzet.

'Overgangscommissie'

De komende periode zullen verschillende praktische vragen dienen te worden beantwoord, zoals de vraag waar een kantoorplek voor de vicaris en stafmedewerker in het vicariaat kan worden gerealiseerd en wat dit betekent voor de huidige centra waar de dekenaten zijn gevestigd. Deze, en andere vragen, zullen in behandeling worden genomen door de genoemde 'overgangscommissie'.

Voortraject

De bisdomleiding sprak over de herstructurering met het bisdombestuur, het kathedraal kapittel (dat nu ook de rol

van het Consultorencollege vervult) en met de dekenale leidingen in de bisdomraad. Uit de gesprekken in deze gremia bleek consensus om te komen tot twee vicariaten. Ook spraken de bisdomleiding en de drie dekenale leidingen erover met de dekenaatbesturen.

Indeling

De twee vicariaten krijgen de namen 'vicariaat Middelburg' en 'vicariaat Breda'. De verdeling van de parochies over het oostelijke en het westelijke vicariaat is, vanuit de taakstelling van de vicariaten, met name gebaseerd op aantallen pastorale beroepskrachten en aantallen parochies. Daarnaast speelde de gerichtheid van de inwoners op grote steden een rol.

KERK IN DE STEIGERS

DE KERK VAN SINT MARTINUS IN KLOOSTERZANDE

Het dorp Kloosterzande kent een rijke geschiedenis. Al in 1170 duidt de naam van de plaats op in oude charters. Zoals de naam zegt was er een hogere plaats tussen de schorren en kwelders waar mensen zich vestigden. Het waren de cisterciënzers van de West-Vlaamse abdij Ter Duinen die de ontginning van het land ter hand namen. Rond 1250 stichtten zij een uithof. Aan deze uithof was een kapel verbonden. Het ligt niet voor de hand dat de gelovigen uit de omgeving daar de mis bijwoonden. De kerk was bestemd voor monniken en de met hen verbonden lekenbroeders. In de vijftiende eeuw wordt in Kloosterzande een nieuwe en grotere kerk gebouwd. We kennen dit gebouw uit enkel tekeningen. Het moet een mooie kerk geweest zijn, in rode baksteen met rondboogvensters. In 1509 braken de dijken door en het gebied waar de kerk stond overstromde. Men besloot rond 1520 een derde kerk te bouwen aan de veilige kant van de dijk. Gedurende een halve eeuw was dit de parochiekerk. Echter, de geuzen kwamen en deze opstandelingen tegen het Spaanse gezag brandschatten de kerk.

Men week uit naar de kapel van de monniken maar ook deze was niet veilig voor de plunderende geuzen. Tijdens het twaalfjarig bestand (1609-1621) verrees er een nieuwe kapel, de huidige protestantse kerk. Na de tachtigjarige oorlog moesten de katholieken zich tot 1871 behelpen met een schuurkerk.

Interieur

In dat jaar ontwierp P. Soffers de huidige neogotische kruiskerk. Kenners prijzen het mooie interieur waarin erfstukken uit andere, inmiddels gesloten kerken, een waardige plaats hebben gekregen.

Zo komt het hoofdaltaar uit de Nijmeegse Christus-Koningkerk die in 1993 gesloten werd. Boven het hoofdaltaar is het glas-in-loodraam toegewijd aan de heilige Martinus. Aan weerszijden zijn twee ramen van Joep Nicolas uit de St. Josephkerk te Breda. Het linkerraam stelt een episode voor uit het verhaal van de oudtestamentische Joseph die door zijn broers aan de Egyptenaren verkocht werd. Het andere is een afbeelding van Salomon die bezoek ontvangt van de koningin van Sjeba.

Groot onderhoud

Al in 2002 maakte afdeling bouwzaken van het bisdom plannen voor groot-schalig onderhoud. In 2007 zijn de plannen voor restauratie van de toren gemaakt. Subsidiereregelingen lieten het niet toe om in aanmerking te komen voor een Rijkssubsidie. Provincie Zeeland heeft in 2010 de aanzet gegeven om met subsidie de uitvoering van de noodzakelijke restauratiewerkzaamheden aan de toren mogelijk te maken. De St. Martinuskerk heeft een vierkante fronttoren met een achthoekige overgang naar de torenspits. De toren is ongeveer 50 meter hoog met een spits van 17 meter.

De werkzaamheden bestaan in hoofdzaak uit nieuwe leien op de torenspits, nieuwe natuurstenen elementen in en aan de toren en veel herstel van metsel- en voegwerken. Een plan van ruim € 650.000,- aan subsidiabele kosten.

Hans de Jong m.m.v.
Frank van der Linden,
afdeling bouwzaken

'IK ANTWOORD OP WAT U IN MIJN HART HEBT GELEGD' WWW.ROEPING.NU Matteüs 25, 14 - Matteüs 10, 8b

JOUW TALENTEN VAN GOD NIET VOOR JEZELF HOUDEN

priesterworden@bisdombreda.nl
076 5223444

'Bisdom van Breda Opleidingsfonds Priesters en Diakens'
Banknr. 1027.79.147

PRIESTER WORDEN.

NatuursteenHuis
VAKMANSCHAP SINDS 1771

Restauratiespecialisten
'Natuursteenbeheer in goede handen'

NatuursteenHuis | Stanleyweg 16, Goes | Tel 0113-216555 www.natuursteenhuis.nl

vk Van Keulen b.v. -Sinds 1895-
Zink, koper, loden, natuurleien
Ambachtelijke dakbedekkingen

Putsmolentje 26 4641 SK Ossendrecht
info@vankeulen-loodgieters.nl 0164-672387
www.vankeulen-loodgieters.nl

LEENHOUTS

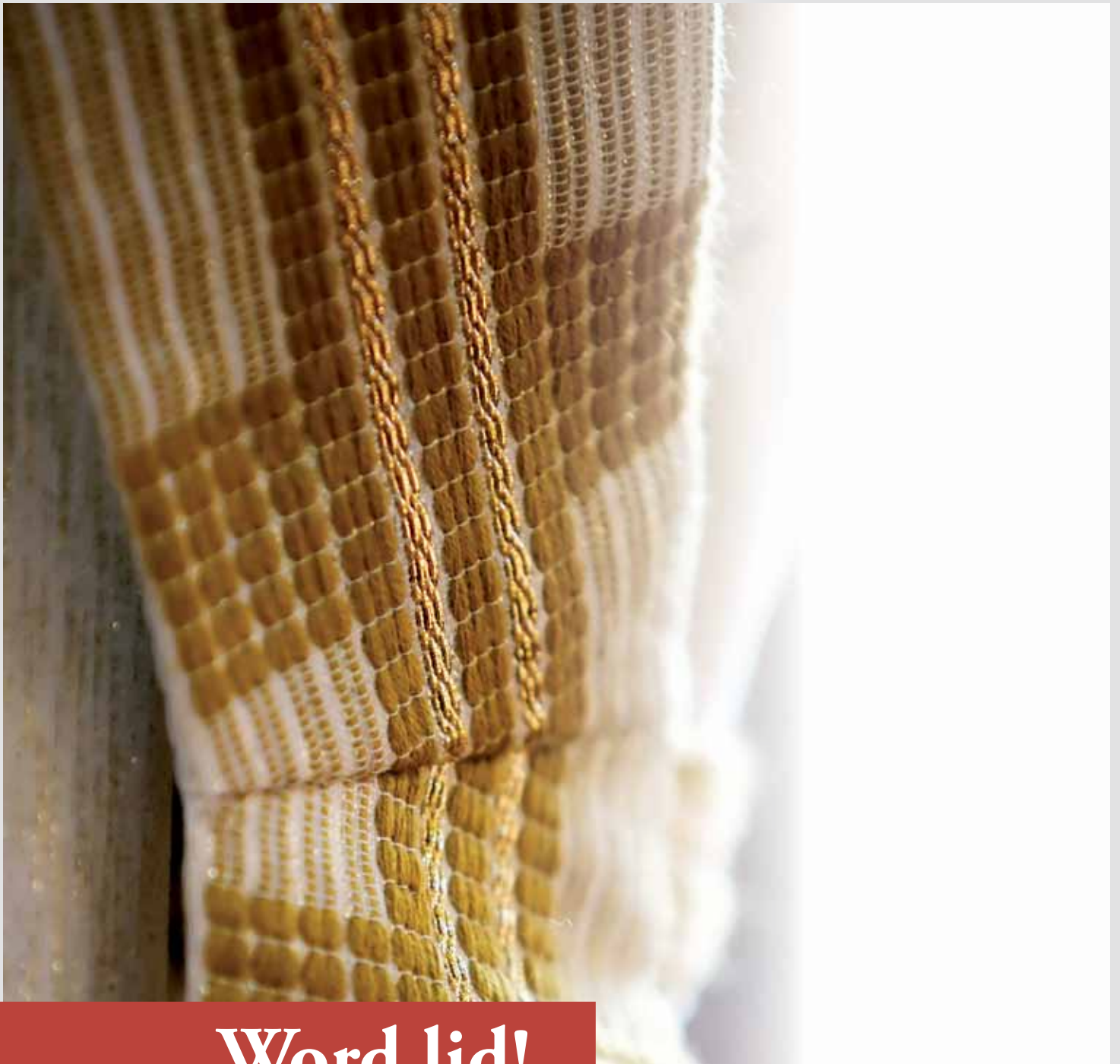
Leenhouts' Aannemings-Bedrijf b.v.

www.leenhoutsoostburg.nl
telefoon: 0117-474000

nieuwbouw
restauratie
verbouw
asbestsanering

VAKGROEP
RESTAURATIE

erkend
restauratieaannemer

Word lid!

Gebedskring roepingen bisdom van Breda.

Alles wat ons bezighoudt mogen wij in gebed voorleggen aan God. Ook de vraag om arbeiders die het dienstwerk in de Kerk op zich willen nemen.

Speciaal in het jaar van de priesters (2009-2010) startte in het bisdom van Breda een gebedskring voor roepingen tot priester, diaken en roepingen tot het religieuze leven.

Leden van de gebedskring worden elk jaar persoonlijk uitgenodigd voor het gebed op roepingenzondag. Leden ontvangen ook informatie over de Priester- en diakenopleiding Bovendonk, waarvoor in het bijzonder om gebed wordt gevraagd.

De eerstvolgende bijeenkomsten van de gebedskring roepingen zijn vespervieringen op **zondag 11 december 2011 en roepingenzondag 29 april 2012 om 17.00 uur** in de H. Antoniuskathedraal in Breda.

E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl • T 076 52 23 444